

Kotimaa 24.10.2015 klo 17:38 | päivitetty 24.10.2015 klo 17:39

Nukketeatterin virtuoosit kohtasivat Vaasassa

Vaikka Nukketeatteri tunnetaankin paremmin ulkomailla, on sen historia Suomessakin yli sadan vuoden mittainen. Vaasassa Peukalopotin aikanaan aloittama toiminta on jo 40 vuoden iässä. Peukalopotin jäljillä kaupungissa jatkaa Nukketeatteri Pikku Aasi, joka toi Vaasaan myös kansainvälisen kolmipäiväisen Nukketeatteri-festivaalin.

Ruotsalaisvieras Dockteatern Tittut ja maanmainiot eläimet. Kuva: Caius Broom/Nukketeatteri Pikku Aasi

Vaikka nukketeatterista tulevatkin mieleen käsinuket ja lastenohjelmista tutut "puhuvat päät", on se paljon muutakin. Tämän osoittaa Vaasassa järjestettävä kansainvälinen Nukketeatteri-festivaali, joilla nähtiin muunmuassa italialaisen maailmankuulun Laura Kibelin "nelirajainen nukketeatteriesitys", jossa Kibel esittää neljää roolia jaloillaan ja käsillään.

Yksi alan moniosaajista, nukketeatteria jo lähes kolmekymmentä vuotta tehnyt lida Vanttaja pitää nukketeatteria vaikeimpana taiteenlajina, jossa "kaikki on tehtävä itse". Vanttaja on käynyt läpi koko näyttämötaiteen kirjon kirjoittamisesta, lavastuksesta ja ohjaamisesta lähtien. Hän myös opettaa nuken tekemistä kursseillaan. Viimeiset kolme vuotta Vanttaja on työskennellyt erityisryhmien kanssa.

Italialainen Multitaiteilija Laura Kibel kuuluu festivaaliin kovatasoisimpiin tekijöihin. Hän esittää hahmoja koko kehollaan. Kuva: Caius Broon/Nukketeatteri Pikku Aasi

– Jossain vaiheessa huomasin, että haluan tarjota myös muille ihmisille tilaisuuden kokea niitä elämyksiä, joita olen itse tämän tekemisen parissa saanut. Muutamia tällaisia kohderyhmiä minulla on jo ollutkin, kuten esimerkiksi aivovauriokuntoutujat, dementoituneet vanhuset ja tällä hetkellä teen töitä kehitysvammaisten nuorten ja vanhusten kanssa, sanoo Vanttaja, joka opiskelee nyt myös kehitysvammaohjaajaksi.

Millaista palautetta tästä työskentelymuodosta on sitten tullut?

– Aivan huikaaa. Tein hiljattain projektin murrosikäisten kehitysvammaisten kanssa ja sekä minä että tekijöiden omaiset olivat aivan äimänä, miten hienosti nämä nuoret esiintyivät ja tekemästään nauttivat. He muistivat upeasti asioita ja oillivat niin läsnä, että se kannustaa jatkamaan tällaista, kehuu lida Vanttaja.

Pitkät perinteet

Historiankirjojen mukaan nukketeatteria on tehty jo vuosisatoja, Suomessakin yli sata vuotta. Vaasassa toiminnan aloitti Peukalopotti nelisenkymmentä vuotta sitten. Peukalopotin lopetettua toimintansa välissä oli vuosien tauko, jonka onneksi rikkoi Italiasta Vaasaan muuttanut Cosimo Galiano vaimonsa ja muutaman ystävänsä kanssa. Syntyi nukketeatteri Pikku Aasi, joka on toiminut nyt noin kymmenen vuoden ajan sekä omissa tiloissa että kiertäen.

Cosimo Galianon ura nukketeatterin parissa juontaa kuitenkin jo vuoteen 1998, jolloin hän valmisti vaimonsa Susannen kanssa ensimmäisen nukketeatteresityksen. Sittemmin vaimo toi hänet Suomeen ja Vaasaan. Taiteilijavaimo on mukana työryhmässä edelleen maalaten ja taiteillen mm. työryhmän lavastukset.

Nukketeatteritaiteilija Iida Vanttaja työnsä äärellä Kuva: Antti Haavisto/Yle

Pilates-ohjaajasta nukketeatterinäyttelijäksi

Vaikka festivaalin järjestelyt pitävätkin pienen työryhmän kiireisinä, ehtii Pikku Aasi myös esiintyä itse. Merenkurkun merirosvo-seikkailussa roolittelee Cosimon lisäksi vaasalainen perheenäiti ja Pilates-ohjaaja Jenny Ekman-Kaivonen.

– Ajauduin mukaan oikeastaan vähän sattumalta, mutta tämä antaa hyvää vastapainoa Pilatekselle ja minulle tutulle tanssille, Ekman-Kaivonen sanoo. Myös arjesta irroittautuminen sadun ja fantasian avulla on tuntunut kahden pienen lapsen äidistä kiehtovalta, vaikka aikatauluttamista harrastus nyt perheellisenä enemmän vaatiikin.

– Mielelläni tekisin kyllä kaikkea muutakin lavastuksesta nukkeihin, mutta aikaa, sitä ei ole, Jenny naurahtaa samalla, kun antaa välipalaa kahdelle perheen alle kouluikäiselle pojalle, jotka olivat seuraamassa äitinsä esitystä.

Nukketeatteritaiteilija Iida Vanttaja valmistaa itse nukkensa ja myös opettaa niiden tekoa. Kuva: Antti Haavisto/Yle

Punahilkka Italiassa

Harrastus on tarjonnut työryhmälle myös mahdollisuuden matkustaa esiintymään muualle, ja välillä ulkomaillekin.

– Viime vuonna meidät kutsuttiin muunmuassa Italiaan, jonne saimme opetella täällä esittämämme Punahilkka-sadun italian kielelle. Täällä sitä oli esitetty jo 80 kertaa, mutta vain suomeksi ja ruotsiksi, muistelee Jenny Ekman-Kaivonen.

Italiassa myös yleisömäärät ovat huikeita ja esimerkiksi katuteatteri on madaltanut ihmisten rima osallistua esitysten seuraamiseen.

Ensimmäistä muttei viimeistä kertaa

Vaikka kolmipäiväisen ja kahdeksan esitystä käsittävän festivaalin tuottaminen ei kuulostakaan suururakalta, vaatii tapahtuman järjestely melkoisesti työtä, eikä vähiten kansainvälisyytensä vuoksi. Käytännössä kulttuuriapurahojen anomukset ja esiintyjien varaamiset aloitetaan jopa pari vuotta aikaisemmin.

Jenny Ekman-Kaivosen ja Cosimo Galianon nuket tositoimissa esityksessä Merirosvot ja Merenkurkun kivet. Kuva: Antti Haavisto/Yle

Festivaalin esitykset olivat lähes loppuumyytyjä, mikä herättää toivoa festivaaliperinteen jatkamisesta Vaasassa?

– Kyllä varmasti, mutta nyt jo vaikuttaisi siltä, että joka toinen vuosi voisi olla sopiva festivaalitahti, kun esiinnyimme ja kierrämme itsekin välillä jopa ulkomailla, Jenny Ekman-Kaivonen ja Cosimo Galiano toteavat.

Antti Haavisto
Yle Pohjanmaa